

PIERRE BAQUÉ. «40 DE ANI DE PLEDOARIE PENTRU ARTĂ ȘI CULTURĂ ÎN ȘCOALĂ»

*PIERRE BAQUÉ. «40 ANS DE COMBAT
POUR LES ARTS ET LA CULTURE A L'ECOLE»**

Maia MOREL,

doctor în pedagogie, doctor în arte plastice, conferențiar universitar,
cercetător asociat, Institutul Național de Cercetare Științifică,
Montréal, Québec, Canada

Le volume représente une anthologie de l'éducation artistique dans le cadre du système d'enseignement en France entre le 1967 et le 2007. L'auteur nous fait part de ses multiples expériences de travail dans ce domaine, ainsi que de ses réflexions sur les points forts et les points faibles des politiques et des pratiques françaises en matière de démocratisation de la société par le biais de l'art et de la culture. Expert de niveau international, professeur universitaire, théoricien, analyste et artiste, Pierre Baqué évoque, à travers ces témoignages d'engagement personnel, l'histoire contemporaine de l'éducation à l'art et à la culture en France.

Titular de un doctorat de ciclul III și de un «doctorat d'État»¹ în Științe Umanistice, profesor emerit la Université Paris I, Panthéon-Sorbonne, Pierre Baqué este o figură eminentă a mediului universitar francez, cu o largă și binemeritată recunoaștere internațională. A predat cursuri universitare în Franța și în diverse universități din peste zece țări ale lumii², a condus mai mult de o sută de teze ale cercetătorilor de diverse naționalități³. Cu titlu de ex-

pert național sau internațional, Pierre Baqué a făcut parte din numeroase comisii ministeriale, grupuri de lucru sau jurii internaționale în artele vizuale sau în domeniul educației artistice.

Volumul de față, semnat de Pierre Baqué și apărut de sub tipar la Paris în 2011, abordează aspecte conceptuale, metodologice și filosofice ale problemelor legate de artă și cultură în context educativ francez.

Autorul este unul din puținii profesioniști aflați la intersecția dintre creația artistică, realitățile școlii și diverse administrații; această poziție îi permite să abordeze în cunoștință de cauză evenimentele legate de confruntările dintre «tradiție» și «modernitate», născute din conflictul dintre «desen» și «arte vizuale», dintre «învățământ artistic» și «educație artistică», dintre «tehnici-materie-suport» și «arte actuale – multimedia». Diversitatea reformelor pe care Pierre Baqué le-a propus (sau a susținut), în pofida obstacolelor de diferit ordin (rezistențe de opinie sau probleme bugetare), reprezintă convingerile sale ferme despre necesitatea

¹ În fostul sistem francez de studii doctorale, diploma de «doctorat d'État» corespunde nivelului de doctor habilitat.

² În cadrul proiectului «Artă și Educație», coordonat de Grupul Interuniversitar de Investigări în Armonizarea Europeană a Educației din Chișinău (GIIAEE), Pierre Baqué a prezentat câteva cicluri de conferințe în Chișinău la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă și la Universitatea Perspectiva (octombrie 1998, septembrie 1999, aprilie 2001, mai 2002).

³ Pierre Baqué a coordonat inclusiv teza de doctorat în Arte plastice susținută de autoarea acestei recenzii (Université Paris I, Panthéon-Sorbonne, 2006).

menținerii în sistemul de educație artistică a unui echilibru dintre studiul tehnic («savoir faire»), competența culturală (oferită de studiul istoriei artelor) și practica creativă (în special explorările estetice contemporane).

În acest context, considerându-și experiența profesională ca pe o angajare activă și insistentă în favoarea artelor și a culturii în școală, Pierre Baqué trece în revistă o perioadă de patruzeci de ani de carieră în domeniu (noiembrie 1967 – noiembrie 2007); autorul explică în ce circumstanțe au evoluat procesele de emancipare socială care au condus de la militantismul verbal spre o acțiune concretă de recunoaștere a valorilor educației artistice în societatea franceză.

Volumul este structurat în trei capitole.

Capitolul întâi «Istoria, istorii și istoria mea» reflectă diverse situații din «culisele» ministeriale sau diferitele instituții de decizie referitoare la politicile educaționale. Între altele, autorul pune în relație «timpul pedagogic» cu «timpul politic» și disensiunile legate de durata lor inegală: pentru a realiza o reformă, pentru a instala în sistemul școlar o anumită practică educativă și, mai ales, pentru a evalua eficacitatea acestora, este nevoie de timp. Pe când un ministru – persoana care este motorul unei reforme – rămâne în funcție o durată insuficientă pentru ca schimbările promovate de acesta să fie cu adevărat realizate. Decalajul temporar este, în opinia autorului, motivul unei gestiuni haotice a reformelor, multe dintre ele neajungând la o etapă maturizată, care ar permite să se vorbească despre calitatea sau oportunitatea lor.

Capitolul doi «Școala în toate aparențele ei» realizează o caracteristică detaliată a educației artistice ca un

proces continuu: de la grădiniță până la universitate. Pornind de la caracteristica factorilor umani (prezidenți ai Franței, prim-miniștri, miniștri ai Educației naționale și miniștri ai Culturii) sau a factorilor tehnici (consiliul de Programe, instituții responsabile de diverse acțiuni comandate de ministere), autorul face un bilanț al situației din domeniul educației artistice, începând cu perioada din ajunul evenimentului numit «la révolution tranquille» («revoluția liniștită» produsă în Franța în 1968) și până în prezent. Textul, care reprezintă un inventar al elementelor decisive din perioada dată, este, în același timp, o sinteză formulată de un expert în materie, care, dincolo de simpla expunere a faptelor, face o analiză obiectivă a lor și trasează perspective pentru viitorul procesului de educație artistică în Franța.

Capitolul trei «Patruzeci de ani de evenimente mari și mici» aduce lumină asupra contextelor istorice, politice, artistice și culturale în Franța pentru perioada de timp în care se desfășoară acțiunile expuse (1967-2007). Precum menționează autorul, școala nu este separată de viață și de societate, de aceea un număr impunător de documente oficiale – legi, decrete, ordine, circulare, indicații, etc. referitoare la artă și cultură în cadrul sistemului educațional – sunt cronologic analizate din optica evenimentelor sociale și politice care au favorizat apariția lor.

Însoțită de o prefață scrisă de Luc Ferry⁴, cartea «40 de ani de pledoarie pentru artă și cultură în școală» semnată de Pierre Baqué constituie o sursă documentară importantă pentru

---

⁴ Luc Ferry, renumit filosof contemporan francez, fost Ministru – Ministerul Educației Naționale, Franța (2002-2004).

cercetătorii din domeniul educației artistice și din domenii conexe – sociologie, istorie, cultură și artă. Volumul poartă un caracter enciclopedic, fiind transpus într-un limbaj deosebit de agreabil pentru lectură și justifică atât titlul volumului, cât și angajamentul autorului pentru emanciparea artistică și culturală a sistemului școlar francez.

---

* Baqué, Pierre. *40 ans de combat pour les arts et la culture à l'école (1967 / 2007)*. Préface de Luc Ferry. Éditions l'Harmattan, Paris, 2011, - 449 p. (http://www.editions-harmattan.fr/img_pop.asp?url_img=http://www.editions-harmattan.fr/catalogue/couv/9782296541306r.jpg)

Mihaela Grapă